

F. Kocbekov spis »M. J. Nerat in Zaveza« (»Pop.« 1. 1912. str. 357—361.) nam pripoveduje o tem, kako tesno je združeno Neratovo ime z začetkom in obstankom naše Zaveze.

Bilo je v času l. 1886. in v letih za njim, ko se je začelo slovensko učiteljstvo stanovsko krepiti ter zahtevati celokupno organizacijo; ko so se začele vneti misli, ki so oživele pozneje našo Zavezo.

Ne ponavljam tistih dni z opisi; Nerata kažem v njih.

Sam se karakterizira kot organizatorja z nekaterimi, javnosti že znanimi stavki. »Pa le ne rogovilite preveč po časnikih, to je stvari na kvar«, je pisal Kocbeku dne 15. listopada 1887. S tem je označil svoje delo: tiho, mirno! L. 1886. je bil sicer izvoljen provizoričnim predsednikom osnovane Zveze slovenskih učiteljskih društev, pozneje pa je delal v ozadju. Njegovo ime se ni imenovalo javno, le na sejah upravnega odbora so oživljale njegove ideje... Ko pa se je bilo bati, »da komaj ustanovljena Zaveza vsled nebržnosti izvoljenih funkcionarjev ne zmrzne, je bil zopet urednik Nerat mož na svojem pravem mestu. Tovariša Praprotnika (takrat 2. podpredsednika) in mene je ponovno pisмено dregal, da smo vsi trije sestavili program, oklic in vse drugo potrebno za drugo skupščino Zaveze, ki se je vršila 25. in 26. maja 1890. l. v Celju. Zediniti smo se morali tudi za novi odbor.« (Kocbek). Kaj bi bilo naravnije, da prevzame Nerat ponovno ponujano predsedništvo Zaveze zdaj, ko jo je prav on ohranil pri življenju? Ne! »Da bi bil sedež Zaveze v Mariboru, s tem ni nič...« je pisal Kocbeku. A »podpiral je njen poznejši razvoj, ko so bili včasih kritični časi za mlado dete«, (Kocbek).

Še druga poteza je značilna za njegovo organizatorsko delovanje. Ko je objavil Fr. Kocbek v »Popotniku« »O zvezi slovenskih učiteljskih društev« z dne 2. listop. 1887., je omenil v govoru tudi tisto formalno snovanje zveze, iz katere »moke dosedaj še ni postal kruh. Zakaj?« — Točno mu je odgovoril Nerat v opombi uredništva pod črto, kjer je zapisal: »Zato ne, ker se je pokazalo, da name-ravana (slovenska štajerska) zveza ob-čim potrebam ne more zadostovati, raz-prave pa, ki so se zaradi splošne za-veze (tam podčrtano. Op. pis.) s kranjskimi in primorskimi merodajnimi tova-riši že pred enim letom začele, žal, le ma-lo napredujejo.« — Torej velika, vse-občja organizacija mu je bila ideja; organizacija, kakor je bila ravno pozneje Zaveza.

Znabiti da ni dal ravno Nerat iniciative za ustanovitev Zaveze? Ni bil li tudi na tem torišču vodnik slovenskega učiteljstva v tisti dobi?

Na en pristavek »Pop. uredništva« v štev. 11. l. 1887. se je opiral že Kocbek v zgoraj omenjenem govoru, kjer se zavzema Nerat prav za isto idejo. S kolikim veseljem je delal spet tedaj, ko se je l. 1889. Zaveza vendarle ustanovila, kjer je bil zopet glavni delavec Nerat: sestavil je l. glavni dnevni red, sodeloval je pri sestavi pravil. — A Zaveza tudi takrat še ni mogla živeti krepkega življenja — omenil sem to in Neratovo zopetno pomoč že zgoraj. — Tudi na njegov nasvet se je storil takrat »greh«, zaradi katerega so bili »mogoče posamezni ali večina ljubljanski učitelji iz krajevnega patriotizma indignirani, ker si je Zaveza za svoje društveno glasilo izbrala Neratovega »Popotnika«« (Kocbek).

To je bil torej Neratov »greh«: ob-sodili so njega za separatista, ki mu je bila v mislih le »splošna zaveza«. Danes ob njegovi sedemdesetletnici mi pač ni treba popravljati več tega nerazumevanja.

Govoriti bi moral še o Neratovi osebnosti. Povedal pa sem skrajša, kako ga poznam, mislim pa tudi, da kaže njegovo delo, kakšen je kot človek. Mirnega, vedno stvarnega, vsakomur blagohotno mislečega in globoko čutečega moža ga pozdravljamo ob njegovi sedemdesetletnici ter mu kličemo:

»Ostani še in še med slovenskim učiteljstvom, ti naš M. J. Nerat!«

Pavel Flerč.

Vojna.

MATI.

»Mati, kdaj pride oče iz vojne?«

Otroci, mirujte!

Začela se je šele vojna grozeča, in kdaj se zaključi ta vojna besneča, nihče tega ne zna.

»Mati, k nam ne dospe nobeno pisemce več!«

Otroci, mirujte!

V sovražni deželi je daleč vaš oče — ni pošte pri roki, pa kaj se li hoče? Lahko noč, moji ljubi!

»Mati, zakaj so tvoje oči tako rdeče?«

Otroci, mirujte!

Mogoče je smet mi v oko danes pala, a menite mar, da skrivaj sem jokala? Lahko noč, pa zaspite!

»Mati, čemu nosiš črno obleko?«

Otroci, otroci, mirujte!

Spominja nas vojna na žalostne čase, zakaj bi ne dela obleke te nase? — Naj se vam kaj sladkega sanja!

M. Buchner. Poslovenil črnovojnik V. R.

IZ RUSIJE.

V Revalu so zaprli vse srednje šole, ki jih vzdržujejo protestantska društva. — Vseučiliški svet v Dorpatu je sklenil razveljaviti vse častne doktorate nemških in avstrijskih zdravnikov, ki jih je priznalo to vseučilišče. — Iz Stockholma poroča »Vossische Zeitung«: Politiška policija je izvedla hišno preiskavo pri vdovi Leva Tolstega na posestvu Jasna Poljana. Sumljivih papirjev revolucijske vsebine niso našli, a grad je na skrivnost način zgorel, ko je bila navzoča policija. — Iz Peterburga poročajo: Zaradi prepovedi točenja alkohola so padli dohodki države mesečno za 185 milijonov.

ŠOLSTVO V VZHODNI GALICIJI IN BUKOVINI.

Petrograjska brzojavna agencija poroča iz Levova: Grof Bobrinski, ruski generalni gubernator v Levovu, je izdal ukaz, ki se tiče privatnih šol v Galiciji in Bukovini in ki se glasi: S 1. januarjem 1915 so dovoljene take šole, ki izpolnjuje te pogoje: 1. Osebo dovoljenje generalnega gubernatorja na prošnje za otroke novih šol. Tej prošnji se mora priložiti imenik učiteljev, ki bodo poučevali na šoli. 2. Vsaka izpremembra učnih oseb na dotičnih šolah je dovoljena samo s privoljenjem generalnega gubernatorja. 3. Pouku ruskega književnega jezika se mora na vsaki šoli odkazati najmanj 5 ur na teden. 4. Poljska zgodovina, geografija, jezik poljski in književnost se smejo poučevati samo po knjigah, ki so dovoljene v Rusiji, odnosno ki jih je odobril generalni gubernator. 5. Verouk smejo poučevati samo taki učitelji, ki pripadajo isti veroizpovedi kakor učenci.

APEL VLADE NA ŠOLSKO MLADINO K VARČNOSTI.

Korespondenčni urad poroča: V svrhu pokritja naših živiliških zalog in preprečenja eventualnega pomanjkanja krušnih sadov so bile sicer že izdane potrebne odredbe; toda te morejo biti uspešne le tedaj, če prispeva k temu prebivalstvo z razumno varčnostjo in si je v tej smeri vsak svest svoje patriotične dolžnosti. Posebno mladino se mora dobro opozoriti na veliko važnost tega vprašanja, zaradi česar je vlada naročila deželnim šolskim oblastim, da naj se o tem učenci primerno pouče. Pri tem je bilo odredjeno, da se izroči vsem šolskim zavodom opozorilo, ki naj se prečita po razredih in obesi v šolskih sobah:

Opozorilo ima sledečo vsebino:

Že tedne in mesece se nahajajo naši bratje v vojni in se bojujejo za domovino. Našim sovražnikom se gotovo ne posreči, premagati naše hrabre in junaške vojske. Toda sedaj nas poizkušajo izstradati s tem, da nam izkušajo odrezati uvoz iz dežel, ki nam niso sovražne. Tudi ta poizkus se bo ponesrečil.

Imamo dovolj živil doma, da vzdržimo lahko do prihodnje žetve, če postopamo gospodarsko in varčno. V tem oziru prispevajte tudi vi, da bo končan naš boj zmagovito.

Vaša sveta dolžnost je, da niste potratni z nobenim živilom in da varčujete z lesom in premogom. S tem dokazujete svojo ljubezen do domovine in pomagajte tudi svojim staršem.

V tem težkem času postopajte torej pametno in varčno s kruhom, ki nam ga daruje nebo. Če izkažete božjemu daru pristojno spoštovanje, vam vsakdanjega kruha ne bo primanjkovalo nikdar, in ne boste nikdar trpeli lakote. Ne vrzite proč nobenega koščka kruha, četudi ni več svež. Ne odrežite večjega kosa kruha, kakor ga morete jesti. Mislite na vojake na fronti, ki bi bili dostikrat srečni, če bi imeli kruh, ki ga vi omalovažujete.

Varčujte tudi s krompirjem! Treba ga je kuhati v koži in šele potem olupiti. Kdor ga najprej olupi in šele skuha, ta je potraten. Odpadkov kuhinj ne sme zmetavati. Ostanke jedil od mesa, sočivja in krompirja uporabljajte za pitanje perutnine ali pa jih dajte kmetovalcem, da jih porabijo za prašiče.

Otroci! Bodite varčni! S tem služite svoji domovini in svojim staršem!

PROTEKTORAT NAD VOJNO PRE-SKRBO.

Korespondenčni urad poroča: Njegovo Velikanstvo cesar je najmilostljiveje blagovolilo protektorat nad vojno preskrbo vse monarhije — izvet, je le »Rdeči križ« — ki ga je imel doslej Nj. c. in kr. Visokost gospod nadvojvoda Evgen, izročiti Nj. c. in kr. Visokosti gospodu nadvojvodi Karlu Štefanu.

GROF BERCHTOLD — Odstopil.

Že dlje časa je nameraval avstrijski minister za zunanje zadeve odstopiti. Sedaj je cesar sprejel njegovo demisijo. — Naslednik grofa Berchtolda je ogrski baron Štefan Burian, intimni prijatelj ogrskega ministrskega predsednika grofa Tisze.

CESARJEVA ZAHVALA PROSTOVOLJNI SANITETNI OSKRBI.

Cesar je v nedeljo sprejel c. kr. komisarja za avstrijska pomočna društva grofa Trauna v daljši privatni avdienci. Ko je grof Traun podal natančno poročilo o delovanju avstrijskih pomočnih društev od začetka vojne, je cesar izrekel komisariju svojo najtoplejšo zahvalo za trud, ki je z njim dosegel tako lepe uspehe na tem polju. Prostovoljna sanitetna oskrba in specialno avstrijsko društvo »Rdečega križa« je neizogibno potrebna dopolnitev vojaškega sanitetstva. Cesar je končno pooblastil komisarja, naj izreče njegovo pohvalo vsem funkcionarjem zveznega vodstva, kakor tudi centrali in podružnicam avstrijske družbe »Rdečega križa«, prav posebno tudi mnogim sto prostovoljnih delavskih moči, ki so se dali na razpolaganje v izvrševanju svoje domovinske ljubezni in svojega človekoljubja »Rdečemu križu«.

DELO SLOVENSKEGA UČITELJSTVA ZA »RDEČI KRIŽ«.

Šola pri Sv. Juriju ob Ščavnici 234 K 45 vin.; šola v Št. Janžu na Dravskem polju 800 K; šolski okoliš Velika Nedelja 298 K 44 vin.; učenke v Trbovljah 175 K 49 vin.; popust plače učiteljstva na Dobrovi 13 K 47 vin.; popust plače učiteljstva v Leskovcu 4 K; šolsko vodstvo Čatež 30 K; popust plače učiteljstva v Št. Rupertu 12 K 14 vin.; učiteljstvo v Mokronogu 11 K; popust plače učiteljstva v Leskovcu 5 K 43 vin.; popust plače učiteljstva v Št. Vidu pri Zatičini 4 K 37 vin.; učiteljica Marija Hrastova nesprejeta najdenina 1 K; šola na Gomilskem 337 K 90 vin.; prireditve ljudske šole v Dol. Logatcu 83 K; učiteljica Gamsova iz Srednje vasi 10 K; Antonija Kračmanova in Terezija Fabjanova, učiteljici v Št. Bernardu pri Loškem, za januar 4 K; šola na Vranskem 670 K 45 vin.; šola v Pilštajnu 130 K; učiteljstvo deške in dekliške šole v Ptujski okolici za mesec november 1914 in januar 1915 od mesečne plače 1% skupno 30 K 32 vin.; skupaj 2855 K 46 vin.

V zadnji številki izkazanih 15385 K 23 v. Danes izkazanih 2855 K 46 v.

Doslej nabranih 18240 K 69 v.

Prosimo nadaljnih obvestil, oziroma izpopolnil dosedanjih izkazov!

Obisk cerkve in šolska mladina.

Dunaj, 16. jan. 1915.

Državno sodišče je danes izreklo razsodbo glede na pritožbo, ki je bila obravnavana v ponedeljek, dne 11. t. m., in ki jo je vložil Franc Puchold in njegova hči iz Visokega Mita proti kršenju v ustavi zajamčene pravice svobode vere in vesti. Pritožba je slonela na tem, da je okrajni šolski svet v Visokem Mitu — čeprav ni nobene zakonite ali odredbene statuirane dolžnosti obiska cerkve šolske mladine

Komur ne ugaia zrnata kava, temu se priporoča Kathreinerjeva Kneippova sladna kava.

Kathreinerjeva je zdravju popolnoma neškodljiva ter ima pri tem popolni okus zrnate kave.

Pri nakupu je pasiti na dobro zaprto higijenično zaeojnino s silko župnika Kneippa. — Odprto, natančno blagovno nikoli pristi! Kathreiner.

Agitirajte za svoje glasilo! Pridobivajte mu novih naročnikov!